

Dekadni bilten vodnobilančnega stanja kmetijskih tal v Sloveniji 21. do 31. avgusta 2012

OBVESTILO

Sušne razmere so se v zadnji dekadi avgusta zaostrile po vsej državi. Na Primorskem je grozdje prisilno dozorelo, vinogradniki so pričeli s trgatvijo izjemno zgodaj, podobno kot leta 2003, ko je državo prav tako pestila huda suša. V Pomurju so najbolj prizadeta območja na plitvih prodnatih tleh, kjer je koruznica trajno posušena, zrnje pa je prisilno dozorelo. Podobno je suša prizadela tudi območja s plitvimi tlemi v Posavju in na Dolenjskem. Padavine ob koncu avgusta so bile na najbolj ogroženih območjih preskromne, da bi na stanje še lahko vplivale. Osvežilo je le površinski sloj tal, kar bo omogočalo setev dosevkov za zeleno krmo in za sanacijo po suši prizadete travne ruše.

METEOROLOŠKE RAZMERE

V sredini avgusta nas je zajel vročinski val, ki nam je v drugi polovici avgusta prinesel nove vročinske rekorde. 23. 8. zjutraj je naše kraje dosegel nevihtni sistem, ki je prešel severno polovico države. Na zahodu je povzročil nekaj ploh in neviht. Kljub dopoldanskemu dežju je bil marsikje zabeležen vroč dan. Na Primorskem je prehodno zapihala burja, na Obali se je ogrelo do 36 °C. V noči s 23. na 24. 8. je bila v krajih, kjer je pihal jugozahodnik zabeležena zelo topla noč. 24. 8. se je mestoma ogrelo tudi do 38 °C. Vročinski val je v zadnjih dneh avgusta presekal hladna fronta, ki je v nedeljo prinesla močno ohladitev in zmeren do obilen dež v večjem delu države. Na Krasu, v Vipavski dolini, Goriških Brdih in na SV delu Slovenije (južni del Slovenskih Goric ter Prekmurje) je bilo dežja le za vzorec, do 15 mm. V večjem delu države pa je padlo nekaj nad 30 mm dežja. V severnem delu države, z izjemo Štajerske in Prekmurja pa, nad 45 mm.

Povprečne dekadne temperature zraka so bile v nižjem delu Gorenjske in zahodnem delu Štajerske od 17 do 19 °C in so se višale proti vzhodu in jugu. Na skrajnem jugu so bile nad 23 °C. Povprečne temperature zraka so bile v tretji dekadi povsod nad dolgoletnim povprečjem. Do 3,5 °C so temperature zraka odstopale na Obali ter v osrednjem delu severnega dela Slovenije, za več kot 5°C pa na krško – brežiškem območju.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

V tretji dekadi avgusta je povprečno izhlapelo od 3,5 do 4,5 mm vode na dan, na Obali 5,1 mm. Skupna dekadna vrednost izhlapevanja je bila od 35 do 55 mm.

STANJE RASTLIN

V zadnji dekadi avgusta je postalo očitno, da so posledice suše že odnesle precejšen delež pridelka, ne le na Primorskem, temveč tudi v drugih delih države, kjer so kmetijska tla na rečnih nanosih in peščeno prodnati matični podlagi. V severovzhodni Sloveniji padavine v zadnjih dneh avgusta stanja niso izboljšale, saj so koruzni posevki že trajno uveli, listna površina pa je že posušena. Koruza je prisilno dozorela, storži so povešeni, marsikje jo bodo zato predčasno pobrali z njiv. Storži so manjši, manjše je število zrn, ta pa so drobna in slabo napolnjena. Pod vplivom suše in visokih temperatur zraka se je koruznica hitro posušila, zato siliranje voščeno zrelih posevkov za silažno krmo marsikje ni bilo mogoče. Prizadete so tudi buče, ki so ostale drobne, tudi pri teh bo pridelek bučnic precej manjši. Tudi buče že pobirajo iz polj. Na območjih z boljšimi tlemi na srednjem Štajerskem in v notranjosti države je kuruza preživela sušno obdobje še zelena, posevki so v zaključni fazi zorenja. Koruznica je že posušena tudi marsikje na Dolenjskem in v Posavju. Za sanacijo primanjkljaja zelene krme kmetijsko svetovalna služba priporoča setev posevkov za zeleno krmo, predvsem krmno repico, inkarnatko, in travno deteljne mešanice, poleg tega priporočajo tudi dosejevanje na travnikih za zapolnitev praznin v travni ruši in preprečitev bohotenja invazivnih plevelov.

Po poškodovanosti najbolj izstopa Primorje. Pridelka koruze praktično ni, veliko izgube bo tudi v vinogradih. Vinogradniki trgajo kar je na trtah uspelo kljubovati suši. Po sili razmer je trgatav ena najbolj zgodnjih, precej podobno je bilo stanje tudi v sušnem letu 2003, ko so grozdje prav tako potrgali že v zadnji dekadi avgusta. Zgodnejša bo trgatav tudi na Vipavskem in v Posavju, kjer so vinogradniki redčili liste, da bi trte obvarovali pred prevelikimi izgubami zaradi izhlapevanja.

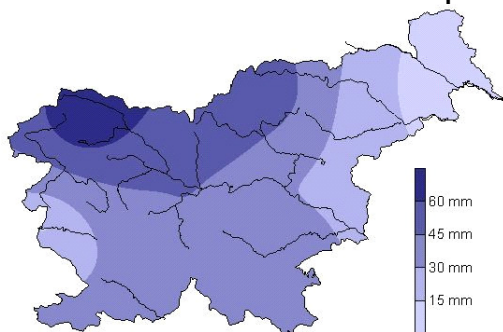
VODA V TLEH

Stanje bilance vode v tleh, v tretji dekadi, je bilo v S delu države, z izjemo Štajerske in Prekmurja, pozitivno. Največji primanjkljaj je bil na SV in JZ države, tudi več kot 40 mm. Stanje vodne bilance je z izjemo Koroške povsod po državi slabše od povprečnih razmer (obdobje 1971-2000). Pregled vegetacijskega obdobja kaže, da je vodna bilanca le na Koroškem pozitivna. Na Primorskem, Štajerskem in v Prekmurju je primanjkljaj večji od 200 mm, na Obali pa celo 516 mm.

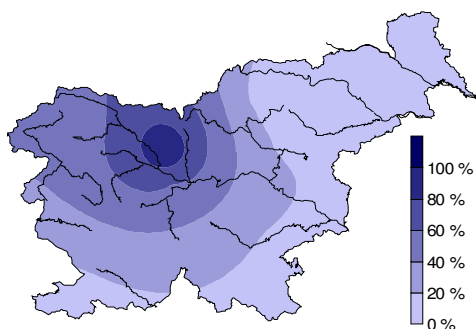

Količina padavin v drugi dekadi avgusta 2012

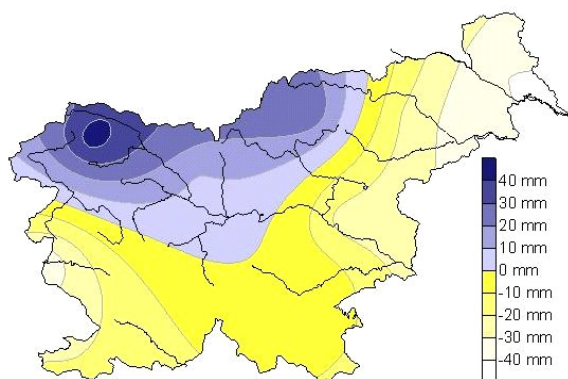
Najpomembnejši padavinski dogodek v tretji avgustovski dekadi se je zgodil 27. avgusta, ko je po državi padlo od 6 mm v Prekmurju do čez 50 mm v Julijskih Alpah. V večjem delu Slovenije je padlo nad 30 mm dežja, skrajni SZ nad 60 mm, manj kot 15 mm pa so dobili v že tako suhem delu Krasa, Vipavske doline in Goriških Brd ter od Haloz in Ptujskega polja proti SV, s celotnim Prekmurjem.

Odklon količine padavin v drugi dekadi avgusta 2012 od dolgoletnega povprečja (1971-2000)

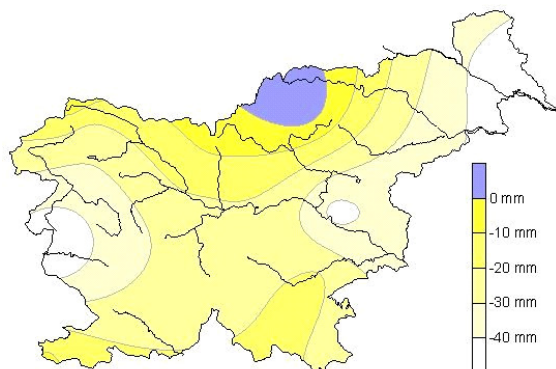
Dolgoletno povprečje padavin so za malenkost presegli le na Koroškem. Delež povprečja se je nato zniževal proti vzhodu in jugozahodu. Zopet po najnižjem deležu izstopata Vipavska dolina ter Prekmurje, padavin je bilo manj kot petina glede na dolgoletno povprečje.

Vodna bilanca v tretji dekadi avgusta 2012

Vodna bilanca (padavine minus izhlapevanje) lepo sledi karti višine padavin. Pozitivna vodna bilanca je v višjih predelih severne Slovenije ter v Ljubljanski in Velenjski kotlini in na Ljubljanskem barju. Vodna bilanca v JZ in SV Sloveniji je bila negativna za vsaj 20 mm, največ za 40 mm.

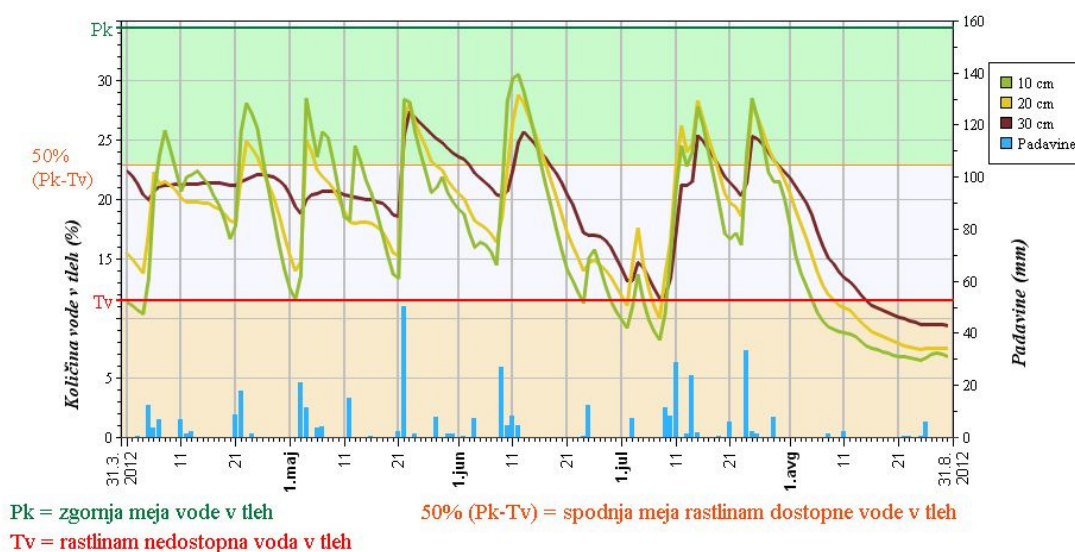
Odklon povprečne temperature zraka v tretji dekadi avgusta 2012 od dolgoletnega povprečja (1971-2000)

Dolgoletno povprečje vodne bilance so za malenkost, 8 mm, presegli le na Koroškem. Odstopanje se povečuje na vse strani. Največje negativno odstopanje je bilo v Biljah, 51 mm.

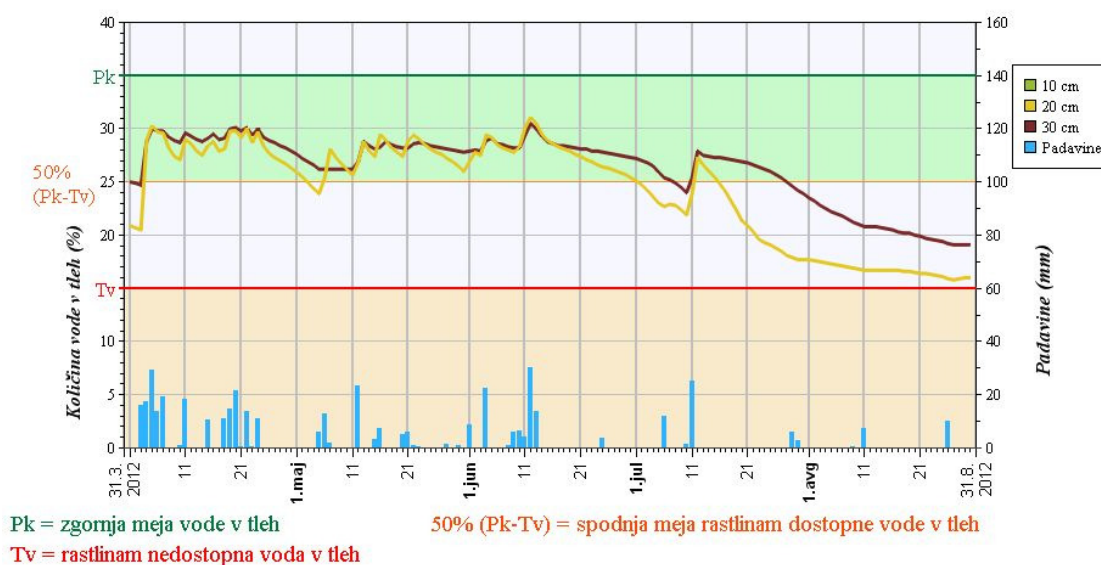
Na Goriškem in Primorskem, kjer je stanje zelo kritično je bila kumulativna vodna bilanca že od julija dalje v ekstremnih vrednostih, ki so značilne le za 5 % let v dolgoletnem obdobju. Predvsem na Primorskem je stanje kumulativne bilance ob koncu avgusta dobilo sliko leta 2003. Kljub marsikje ugodni vsoti padavin v vegetacijski sezoni, pa je bila za sušni stres problematična razporeditev padavin in sovpadanje s fenološkim razvojem. Slabe učinke sušnega stresa je stopnjeval še močan vročinski stres, ki so mu bile zaradi visokih temperatur zraka rastline izpostavljene vse od konca druge dekade junija. Na Primorskem je bilo v vegetacijski sezoni 67 % dni suhih, le 7 dni pa je bilo dežja več kot 10 mm.

Povprečna vsebnost vode v tleh in padavine: Murska Sobota, 31. 3. – 31. 8. 2012

V SV Sloveniji je bila zaloga vode v tleh v zadnji dekadi avgusta težko dostopna oziroma nedostopna. Stanje so v površinskem sloju tal omilile šele padavine na zadnji dan avgusta. Poleg sušnega stresa je rastline prizadel tudi vročinski stres.

Povprečna vsebnost vode v tleh in padavine: Bilje, 31. 3. – 31. 8. 2012

V površinskem sloju tal je bila voda v tleh v zadnji dekadi avgusta na Goriškem težko dostopna oziroma nedostopna. Skromne padavine v sredini dekade so bile neučinkovite in stanja niso izboljšale (podatki za meritve v globini 10 cm niso na voljo).